

quantum citra grave scandalum potest, ita ut graviter peccet, si contra agit;—**d.** injungitur, ut officium confessarii curet dimittere, si duos complices semel aut unum bis absolvit; et hoc quidem quamprimum, scil. intra tempus ab absolvente determinandum, non tamen ultra tres menses, si fuerit simplex confessarius, sin vero parochus, non ultra sex menses casu, quo tres aut plures complices aut unum ter vel pluries absolvit, differendum.

IV. Si Sacerdos, de quo agitur, ob causam gravem officium confessarii intra terminum præfixum nequit dimittere, per suum confessarium tota re exposita iterum tecto nomine recurat pro remissione hujus obligationis aut pro prorogatione termini; idque repetat, si termino prorogato eadem causa persistat. Quodsi emendatus tandem videbitur, S. Pœn. concedet, ut officium confessarii servari possit.—Imo huic difficultati jam in prima supplica provideri potest exponendo causas, ex quibus dimissio officii confessarii sit impossibilis. Item si peccatum cum complice commissum consistebat in solis oculis, tactibus, sermonibus inhonestis, aut si absolutio data fuit ex inconsideratione potius quam deliberate, id in prima supplica declarare expedit, quia tum injunctiones benigniores esse solent.

V. Obligatio recurrenti primario spectat ad pœnitentem, secundario et ex charitate ad ejus confessarium. Unde si hic nollet aut non posset hoc onus in se suscipere nec alius confessarius facile adiri posset, pœnitens ipse tecto nomine id facere, et nomine suo in *directione* apposito Rescriptum acceptum ad alium confessarium pro executione deferre debet. (Cfr. n. 144.)

VI. Quodsi Sacerdos pœnitens ob urgens periculum scandali vel infamiæ absolutus mandato solo S. Pœnitentiariæ adhuc indiget, et eo quod confessarius ejus discedit (e. gr. tempore Missionis) verecundia extraordinaria aut alia de causa retinetur ab adeundo alium confessarium, tum ejus confessarius (aut etiam pœnitens) exponat in litteris has circumstantias (scil. difficultatem Sacerdotis pœnitentis in denuo aperiendo peccatum et in adeundo primum confessarium longe distantem) necnon conventionem factam de modo, *secreto* inter se communicandi, rogans, ut Emus Præfectus in forma gratiosa absque executore mandatum concedere dignetur. Responsum ad se missum, erit quidem pro foro conscientiae tantum; at, pœnitenti extra confessionem simpliciter juxta conventionem initam

communicandum et post usum (scil. ad communicationem absentis Sacerdoti pœnitenti faciendam) comburendum.—Idem fieri poterit, quoad absolutionem a censura, si peccatorum absolutio a confessario ex quadam causa dari nequit;—necnon iterato fieri potest, quoad terminum prorogandum, infra quem munus confessarii dimitti jubetur, hoc autem ob gravem causam dimitti nequit.¹

ARTICULUS XVII.

“CONCEDENDI INDULGENTIAM PLENARIAM PRIMO CONVERSI AB HÆRESI, ATQUE ETIAM FIDELIBUS QUIBUSCUMQUE IN ARTICULO MORTIS, SALTEM CONTRITIS, SI CONFITERI NON POTERUNT.”

(F. IV. a. 18; F. VI. a. 16.)

§ 1. EXPLICATIO ARTICULI.

147.—Duplex facultas habetur in Art.: I. *pro conversis ab hæresi*, ergo non pro illis, qui convertuntur ab infidelitate et baptismum absolute accipiunt, utpote quo omnia dimittuntur; attamen pro omnibus conversis ab hæresi, eis quoque qui eam interne tantum commiserint at externe catholici permanserint; solummodo vero: “pro primo conversis,” ergo non pro relapsis, si iterum convertuntur.—II. *Pro fidelibus, qui in articulo mortis* seu quod ei æquivalet, qui in mortis periculo sunt constituti (n. 143), sub conditione confessionis sacramentalis et si hæc fieri nequit, sub conditione contritionis. Utraque requirit interventionem Sacerdotis hanc facultatem habentis et indulgentiam applicantis. Formula applicationis non est præscripta et sufficit, si dicatur: *Auctoritate Apostolica ad hoc mihi concessa plenariam omnium peccatorum tuorum indulgentiam tibi impertior. In nomine Patris et Filii† et Spiritus Sancti. Amen.*²

§ 2. DE INDULGENTIA PLENARIA IN ARTICULO MORTIS IN SPECIE.

148.—Hæc varie lucriferi potest:

I. *Absque interventione Sacerdotis*:³ per exercitationem variorum operum durante vita, quibus a Summis Pontificibus talis

¹ *N. R. Th.* xxii. p. 410 seq., xxiii. 634-641 et *Linz. Qu. Schr.* 1890, p. 878; 1894 p. 138.

² *Irish Record*, 1891, p. 1047.

³ *Ber.* p. 511. (455).

gratia concessa est, de quibus cfr. *Raccolta*—per res devotionales, e. gr. crucifixos, quibuscum indulgentiæ Papales sunt conjunctæ¹—per aggregationem in Confraternitates approbatas et a Summo Pontifice indulgentiis ditatas—per Rescriptum gratiæ in hunc finem a S. Pontifice obtentum—et demum *quoad nostras et reliquas Missionum regiones* ex concessione Clementis XIV. per S. Congr. de Prop. Fide die 5 Apr. 1772 evulgata,² in quâ dicitur:

“Quoniam autem facile continget, ut aliqui ex . . . . . Christifidelibus” (in locis Missionum degentibus) “ex hac vita decedant, quin Ecclesiæ Sacramentis fuerint muniti, et absque Sacerdotis cujuslibet assistentia, ideo Ss.” (Clemens XIV.) “ex ubere Apostolicæ benignitatis fonte, etiam illis plenariam indulgentiam elargitur, si contriti nomen Jesu corde saltem invocaverint, et mortem de manu Domini ea, qua decet, Christiana animi demissione et spiritus humilitate susceperint, animamque in manus Creatoris sui commendaverint.—Quæ postrema Decreti pars ut Christifidelibus omnibus innotescat, eam in suis Diocesis ac Missionibus Antistites et Superiores memorati” (scil. Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Vicarii Apostolici, necnon Præfecti seu Superiores Missionum tam Cleri Sæcularis quam Regularis) “identidem et præsertim sanctæ visitationis tempore publicare curent ac satagant.”

II. *Cum interventione Sacerdotis*, qui, ut in præsentî Art., indulgentiam plenariam adhibita formula et præhabita facultate applicat aut ex speciali indulto crucem a Summo Pontifice ipso aut Sacerdote ad hoc delegato benedictam decumbenti osculandam præbet,³ aut, prout de more est, una *cum benedictione Pápali* indulgentiam plenariam concedit.

149.—III. *Benedictio Papalis seu Apostolica in articulo mortis*⁴ est ultimum vale seu ultima benedictio, quam pia Mater

¹ Ad indulgentiam vi crucifixi pro articulo mortis benedicti lucranda requiritur, ut a. Sacerdos pollens facultate impertiendi benedictionem apostolicam in articulo mortis haberi non possit, et b. moribundus osculetur vel tangat crucifixum ei porrectum. Ita cl. Melata in *Analect. eccl.* 1895 p. 475.

² *Coll. Miss.* n. 643; Buceroni: *Enchiridion*, p. 264; *Coll. Prop.* n. 1135.

³ Ber. ed. 10. p. 315.

⁴ De benedictione Pápali extra articulum mortis cfr. infra n. 181.

Ecclesia filio suo decedenti una cum indulgentia plenaria impertitur.

NOTA. Pridem hæc benedictio vocabatur etiam *Absolutio generalis*, at post Decretum de anno 1882, quo formulis diversis una substituta est,¹ hoc nomine illæ absolutiones tantummodo designantur, quæ certis *Regularibus* ex privilegio speciali semel aut pluries per annum super transgressionem votorum et Regularum una cum indulgentia plenaria conceduntur.²

Quoad benedictionem Papalem in articulo mortis nota:

a. Facultas, vi cujus dari potest, a Summo Pontifice conceditur: 1. Episcopis petentibus et quidem pro toto tempore sui muneris cum facultate subdelegandi pro necessitate suæ Diocesis etiam pluribus Sacerdotibus, quin post Episcopi subdelegantis decessum facultas expiret, at pro commorantibus in Diocesi tantum et quoad Moniales, ut eis applicetur per earum confessarium ordinarium tantum.³ Cfr. Bened. XIV. Const. *Pia Mater* 5 Apr. 1747;⁴ 2. plerisque Ordinibus Religiosis per indulta specialia; item multis Confraternitatibus; 3. in locis Missionum Bened. XIV. in Const. *Apostolicum ministerium* de 30 Maji 1753, § 23, hanc facultatem concessit Vicariis Apostolicis Angliæ. Clemens XIV. vero per Litteras S. Congr. de Prop. Fide 5 Apr. 1772⁵ generalem concessionem promulgavit hujus tenoris:

“Ne Christifidelibus, in locis Missionum in qualibet Orbis parte degentibus, et in ultimo vitæ discrimine constitutis ea spiritalia auxilia desint, quæ Catholica pia Mater Ecclesia filiis suis a sæculo recedentibus solet misericorditer impertiri, Ss. D. N. Clemens PP. XIV. pro eximia charitate qua illos paterne complectitur, omnibus et singulis RR. PP. DD. Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Vicariis Apostolicis necnon RR. Præfectis seu Superioribus Missionum, tam Cleri Sæcularis quam Regularis, in locis Missionum, ut supra, modo existen-

¹ *Decr.* p. 410–414.

² Ber. p. 512 (456) et infra n. 181, nota.

³ *Decr.* n. 237 ad 9, et *Rescr.* n. 408.

⁴ *Decr.* p. 471 seq.

⁵ *Coll. Miss.* n. 643; Buceroni *Enchir.* p. 204; *Coll. Prop.* n. 1135; Ber. ed. 10. p. 462.

tibus seu quocumque tempore exstituris, peramanter concedit facultatem, impertiendi Benedictionem cum Indulgentia plenaria fidelibus prædictis ad extremum agonem redactis, cum ea etiam extensione, ut facultatem hujusmodi Sacerdotibus et respective Missionariis eorum jurisdictioni subjectis pro locis tamen suarum Diœcesium vel pro Missionum districtibus tantum, communicare possint et valeant, dummodo in hac Benedictione impertienda servetur formula præscripta a s. m. Bened. XIV. in Const. *Pia Mater*.”

b. Benedictio hæc, si excipias excommunicatos, impenitentes et in manifesto peccato mortali decedentes, *danda est cuique fidei*, qui eam aut petivit aut probabiliter petiisset, antequam sensibus destituebatur, etiam illis, qui culpabiliter ab incepto morbo Sacramentis non fuerant refecti,¹—pueris, qui propter suam ætatem S. Communionem non receperunt, dummodo peccare potuerint,² et etiam ad mortem condemnatis.³

c. *Conditiones* pro hac benedictione recipienda, præter intentionem, ut sub **b.**, sunt sequentes: 1. *Ex parte recipientis*: *a.* ut *sit in periculo mortis*, non tamen requiritur, ut hoc periculum immineat;⁴ unde semper saltem dari potest, quando administrari potest Extrema Unctio;⁵ *b.* ut, si potest, confiteatur et communicet,⁶ si non potest, conteratur;—SS. Nomen Jesu, si non potest ore, saltem corde invocet⁷—mortem æquo et libenti animo de manu Dei suscipiat.⁸—In hoc juvandum est a Confessario, caute tamen et prudenter, ordinarie in confessione, non facile coram aliis.⁹

¹ Decr. n. 237 ad 5.

² S. R. C. 16 Dec. 1826, Gard. 4623; *Coll. Prop.* n. 1138.

³ S. C. de Prop. F. 10 Aug. 1841 (*Coll. Miss.* n. 650 et *Coll. Prop.* n. 1141).

⁴ S. C. Ind. 19 Dec. 1885 (*Acta S. Sed.* xviii. 414). Cfr. n. 143.

⁵ S. Off. Jan. 1780 (*Coll. Miss.* n. 645 et *Coll. Prop.* n. 1137).

⁶ Ber. p. 520. (458).

⁷ Hoc proægroto mentis compote est conditio sine qua non. (Decr. n. 237 ad 7 et 23 Sept. 1892 ap. *Irish Record*, 1892. p. 1040. *Coll. Prop.* n. 1136.) Cfr. *Linz. Qu. Schr.* 1896 p. 130.

⁸ Quod etiam conditio sine qua non est. (Decr. n. 237 ad 7.)

⁹ *Konings Comp.* n. 1800; DeHerdt tom. iii. n. 209; *Irish Record*, 1892, p. 367 seq.

2. *Ex parte Sacerdotis* benedictionem dantis: *a.* ut habeat facultatem; *b.* ut adhibeat *formulam* benedictionis ex Const. *Pia Mater*, quæ habetur in Rit. Rom. et est præceptiva, non directiva tantum, ita ut nec libri deficientia excuset.¹ Hæc formula hodie post Decr. S. C. Ind. de 18 Martii 1879 et S. C. R. de 7 Maji 1882,² abolitis omnibus aliis formulis in diversis Ordinibus et Confraternitatibus adhibitis (nisi ex speciali privilegio de contrario constet, uti id constare videtur quoad Confraternitatem SS. Rosarii³) *pro omnibus* indiscriminatim sub pœna nullitatis adhibenda est, cum concessione tamen, ut pro Ordinibus Regularibus eorumque Tertiariis ad *Confiteor* nomen Sancti Fundatoris addi possit;—et quidem *integra*, ita ut, si benedictio Papalis statim post Viaticum et Extremam Unctionem conceditur, *Confiteor* in ea non omitatur, quamvis in hoc casu ter sit dicendum.⁴ “Si vero infirmus sit ita morti proximus, ut neque confessionis generalis faciendæ neque præmissarum precum recitandarum tempus suppetat, statim Sacerdos benedictionem ei impertiatur, dicens: *Dominus noster etc.*” Ita Bened. XIV. l. c. et Rit. Rom.—Ad vitandum contagium vero (et si mors proxime immineat) ex declar. S. R. C. de 8 Maji 1879⁵ dicere sufficit: *Indulgentiam plenariam et remissionem omnium peccatorum tibi concedo. In nomine Patris et Filii † et Spiritus Sancti. Amen.*—Quodsi benedictio Papalis pluribus in periculo mortis constitutis simul danda est, sufficit, ut formula benedictionis, quæ incipit: *Dominus noster* super singulos singulariter dicatur, ea vero quæ præcedunt, ut monitio, *Confiteor etc.* semel in plurali fiant;⁶ *c.* ut Sacerdos induat superpelliceum et stolam violaceam, cæteraque observet, quæ in Rituali habentur.⁷

d. Indulgentia plenaria ex benedictione Papali in *vero* articulo mortis et quidem *una tantum* a moriente pro se acquiritur;⁸ ideo aliæ pro animabus defunctorum non lucrifunt.⁹—Hinc in

¹ Decr. n. 286 ad 8.

² Decr. n. 444.

³ *Linz. Quart. Schr.* 1891, p. 332. Ber. ed. 10. p. 457, 466.

⁴ Decr. n. 286 ad 5 et 6.

⁵ *Acta S. Sed.* xxi. p. 509. Ber. ed. 10. p. 467.

⁶ S. C. Ind. 10 Jun. 1884 ap. Ber. p. 524 (468).

⁷ *Konings* l. c.; DeHerdt tom. iii. n. 212.

⁸ Decr. n. 9 ad 1. n. 263 ad 2 et n. 286 ad 7. ⁹ Ber. p. 529 (473).

eadem permanente infirmitate licet diuturna eam semel tantum impertiri licet,¹ etsi infirmus eam accepit in statu peccati mortalis aut post acceptionem in peccatum relapsus est aut absolutionem vel etiam Extremam Unctionem iterum accepit.² —Ratio, cur prohibitum est, eadem infirmitate permanente benedictionem Papalem pluries impertiri, juxta Resp. S. C. Ind. 12 Mart. 1855 n. 362, in quo refertur ad Resp. de 5 Febr. 1841 n. 286, est, quia in eodem articulo mortis infirmus indulgentiam semel tantum lucrari potest. Unde si a moribundo non ex intentione, indulgentiam pluries lucrandi, benedictio Papalis pluries peteretur aut a Sacerdote daretur, sed ex alia e. gr. ad effectum securiorem reddendum aut si pluries conferretur ad excitandos pios affectus et ad certius procurandam pro indulgentia dispositionem, nihil feret contra Decreta. Ita *Il Mon. eccl.* vol. viii. part. ii. pag. 110. cum Melata (*Manuale de indulgentiis*, part. ii. sec. i. cap. i. art. 2). Præsertim cum tali intentione pluries benedictio Papalis dari posset moribundo, si hic ad eam ex pluribus titulis jus haberet, prout id testante Melata etiam nunc Romæ practicatur. Cfr. *Analecta eccl.* 1894, pag. 131, 225.

NOTA.—De facultate Epporum Canadensium vide infra n. 249 ad 12.

ARTICULUS XVIII.

“CONCEDENDI INDULGENTIAM PLENARIAM IN ORATIONE 40 HORARUM TER IN ANNO INDICENDA DIEBUS EPISCOPO BENE VISIS, CONTRITIS ET CONFESSIS ET SACRA COMMUNIONE REFECTIS, SI TAMEN EX CONCURSU POPULI ET EXPOSITIONE SSMI SACRAMENTI NULLA PROBABILIS SUSPICIO SIT SACRILEGII AB HÆRETICIS ET INFIDELIBUS AUT OFFENSIONIS A MAGISTRATIBUS.”³

(F. IV. a. 19; F. VI. a. 17.)

150.—Explicatio.

Facultas Art. supponit, Devotionem Quadraginta Horarum fieri ad formam Instructionis Clementinæ i. e. per quadraginta

¹ *Decr.* n. 237 ad 6, n. 300, n. 362 et S. R. C. ap. *Coll. Prop.* n. 1139.

² *Decr.* n. 257 ad 7.

³ In *Form II.* conclusio Art. est: “aut magistratibus offensum iri.”

horas continuas etiam nocturno tempore. Quæ cum in his regionibus vix observari possit Patribus Conc. Plen. Balt. II. supplicantibus die 24 Jan. 1868¹ ea forma concessa est, quæ nunc ubique est in usu. De qua confer Wapelhorst *Comp. Lit.* n. 219; Beringer p. 260 (240). Indulgentiæ Devotionis Quadraginta Horarum etiam apud nos sunt: I. ind. plenaria (conditiones: confessio, Communio, preces coram SS. exposito semel saltem per tempus hujus devotionis fusæ, et oratio ad mentem S. Pontificis); II. indulgentia decem annorum et decem quadragen., toties quoties nova visitatio SS. instituitur. —Non requiritur pro his indulgentiis lucrandis, ut visitatio per horam protrahatur, neque ut unoquoque tridui die fiat. (Cfr. n. 182, Nota I.)

NOTA. Devotio Quadraginta Horarum in concessione indulta fieri potest solummodo in “Ecclesiis et oratoriis publicis.”² Pro ea in sacellis Monialium celebranda speciale indultum requiritur, quale 16 Dec. 1883 ad decennium concessum est Episcopis Provinciæ Neo-Eboracensis cum addito, “dummodo in dictis Ecclesiis vel sacellis possint fideles accedere ad adorandum SS. Sacramentum.”³

ARTICULUS XIX.

“LUCRANDI SIBI EASDEM INDULGENTIAS.”

(F. IV. a. 20.)

151.—Notandum.

Cum in Articulis 14, 17, 18 dicatur: *concedendi, largiendi*—et per hoc concedens et largiens excludi videatur, hanc facultatem addere opportunum visum est.

¹ *Ib.* n. 376 et p. cxlix. ad iv.

² *C. Pl. B. II.* n. 376, 1.

³ *Act. et Decr. C. Prov. Neo-Eborac.* iv. p. 91, ix.

ARTICULUS XX.

“SINGULIS SECUNDIS FERIIS NON IMPEDITIS OFFICIO IXLECTIONUM, VEL, EIS IMPEDITIS, DIE IMMEDIATE SEQUENTI CELEBRANDO MISSAM DE REQUIE, IN QUOCUNQUE ALTARI, ETIAM PORTATILI, LIBERANDI ANIMAS SECUNDUM EORUM INTENTIONEM A PURGATORII PÆNIS PER MODUM SUFFRAGII.”

(F. IV. a. 21; F. VI. a. 20.)

Conceditur in hoc Art. privilegium altaris personale. Præmitto igitur summarie notabiliora

§ 1. DE PRIVILEGIO ALTARIS IN GENERE.

152.—I. Notio.

Altare privilegiatum (seu privilegium altaris) est indultum S. Pontificis, ex quo anima in purgatorio detenta una cum Missa, quæ pro ea celebratur, indulgentiam plenariam consequitur, seu, ut dicit S. Alph. vi. 339: “Privilegium altaris in hoc consistit, ut ex indulgentiis sive fructibus, qui sunt in thesauro Ecclesiæ, liberetur a purgatorio anima, pro qua Missa in illo altari applicatur.”

Unde **a.** Ex mente Pontificis et vi potestatis clavium anima per eam statim a purgatorii pœnis liberatur, effectus vero pendet a beneplacito et acceptatione divinæ misericordiæ.¹

b. Indulgentia plenaria ex praxi Ecclesiæ *uni* animæ tantum applicari potest et quidem *ei solum, pro qua Missa applicatur.*² Quare si Missæ applicatio pro pluribus fiat, quoad indulgentiam saltem ea anima est seligenda, cui secundum Dei beneplacitum indulgentia erit impertienda.³

c. Indulgentia Missæ est annexa, ita ut facta Missæ applicatione pro defuncto, nulla requiratur quoad indulgentiam specialis intentio,⁴ nec privilegii publicatio,⁵ imo neque, uti

¹ Decr. n. 283 et S. C. de Prop. Fide 23 Martii 1844 ad 1 (*Collect. Miss. n. 661. et Coll. Prop. n. 1117 seq.*). De hoc cfr. Lehmkühl ii. 181.

² S. C. S. Off. 8 Julii 1846 ap. *Coll. Prop. n. 1124.*

³ Decr. de 18 Dec. 1885 (*Act. S. Sed. xviii. 337*); Decr. n. 348, 402; Ber. p. 456-461 (406-432); *Coll. Prop. n. 1125.*

⁴ Decr. n. 366, 451; *Acta S. Sed. xiii. p. 141.*

⁵ Decr. n. 146.

videtur, status gratiæ Sacerdotis celebrantis.¹ Hinc lucratio hujus indulgentiæ certior est quam cujuscumque alius.

d. Ratione hujus privilegii non licet majus stipendium accipere.²

153.—II. Divisio.

Altare privilegiatum distinguitur in *locale* et *personale*, prout aut certo altari est annexum aut Sacerdoti conceditur sine respectu ad certum altare.

a. Quoad *locale* notandum est: 1. altare debet esse *fixum*, nisi in indulto expresse permittatur *portatile*.³ Altare *fixum* in sensu *stricte liturgico* (seu ut *fixum consecrabile*) illud est, cujus pars superior seu mensa ex uno et *integro lapide*⁴ ac cum stipite seu basi i. e. inferiori structura (sive hæc omni ex parte obstruatur sive ex lapideis columnis consistat) adeo calce conjuncta existit, ut lapis *consecratus* amoveri non possit. Ex quo de essentia est *lapis integer* durus et compactus, ut infra. Nam in aliquot Ecclesiis ipsius (Gnesnen.) Diocesis altaria majora ceu fixa consecrata fuerunt, quorum mensa seu integra tabula lapidea nulla ex parte jungitur structuræ lateritiæ inferiori. Quæritur: An ejusmodi altarium consecratio fuerit valida? S. R. C. resp. 8 Junii 1894: *affirmative*. Indulsit autem Rmo Episcopo de speciali gratia, ut altari jam consecrato addantur stipites lapidei, utque unctiones præscriptæ in angulis private iterentur, et mensa cum iisdem stipitibus jungatur (ap. *Mon. eccl.* vol. viii. part. ii. pag. 173.)—*At pro altari privilegiato sufficit*, si illius structura, sive lignea sive lapidea, parieti, columnæ aut pavimento stabiliter et inamovibiliter adhæreat, et in ejus medio lapis *consecratus*, etiamsi amovibiliter (i. e. altare portatile) ponatur.⁵ Privilegium non huic lapidi inhæret, qui proin pro opportunitate cum alio mutari potest, sed altari determinato et in honorem alicujus Sancti specialiter dicato.⁶—Altare *portatile* seu *viaticum* est, “quod

¹ Ber. p. 439, 440 (408) cum Scavini et aliis.

² Decr. n. 228.

³ Decr. n. 234 ad 1, 295 ad 3, 318 ad 1 et 315.

⁴ S. R. C. 20 Martii 1891. Diversas sententias cfr. ap. *Theol. Monatschr.* Passau, 1892, p. 695.

⁵ Decr. n. 334 ad 1 et *Rescr. auth.* n. 405.

⁶ Decr. n. 324.

constat tantum ex unico lapide integro tantæ magnitudinis, ut calicis pedem cum patena, saltem quoad majorem partem capere possit vel quod de uno in alium locum transfertur.²¹—Dicitur: *ex lapide* i. e. “ex vero lapide duro et compacto, etsi non marmoreo,” aut “ex cemento satis duro,” non autem “ex lapide pumiceo (*pumice-stone*) sive ex gypso aut alia simili materia.”²² (Cfr. infra n. 180.)

2. Indultum locale perit, si absque speciali facultate ad altare a designato diversum,³ a fortiori, si in aliam Ecclesiam transfertur;—aut si imago, propter quam concessum est, destruitur;⁴ non autem si altare destructum sub eadem invocatione de novo in eadem Ecclesia etsi non in eodem loco ædificatur et hoc etiamsi Ecclesia destructa, sed in eodem loco et sub eodem titulo reædificata fuerit.⁵ Tempore tamen destructionis altaris indultum suspenditur. Nec obstat, si Sancto, cui altare primitus dicatum est, alii Sancti postea adduntur.⁶

3. Nequeunt recipi onera perpetua Missarum (fundationes) ad altaria privilegiata.⁷

4. Altare pro Missa dicenda debet esse consecratum. Unde indulto non fruitur celebrans in altari ob fractionem execrato, nisi ad hoc habeat indultum et rationes sufficientes. Cfr. n. 161 ad IV. Non autem requiritur, ut Ecclesia vel oratoria publica sint consecrata; sufficit, si sunt benedicta.⁸

5. In Ecclesia, in qua altare privilegiatum jam adest, aliud nisi de contrario expresse constet, erigi nequit—intellige: ejusdem tituli; nam erectionem altaris sub diverso intuitu id non prohibet.⁹

154.—b. Privilegium *personale* conceditur sine respectu ad altare, an sit fixum vel portatile,¹⁰ dummodo sit consecratum (ut n. 153, 4.).—Sacerdos, qui habet privilegium per tres aut quatuor vices in hebdomada, et novum accipit ex diverso titulo e. gr. quia aggregatur Congregationi, quæ etiam gaudet dicto

¹ Decr. n. 334 ad 2.

² S. R. C. 24 Nov. 1885 et 29 Apr. 1887 (*N. R. Th.* xviii. 368, xx. 595).

³ Decr. n. 234 ad 1 et 324.

⁴ Decr. n. 84, 317.

⁵ Decr. n. 41.

⁶ Decr. n. 134, 218 ad 4, et 322.

⁷ Decr. n. 334 ad 1.

⁸ Decr. n. 148.

⁹ Decr. n. 193.

¹⁰ Decr. n. 351.

privilegio, simul frui potest hoc altero, nisi in indultis aliter disponatur.¹

155.—III. Conditions.

Conditiones ad lucrandum hoc privilegium præter expositas cognoscendæ sunt ex indultis: Generatim ex parte Sacerdotis non requiritur confessio, nec oratio ad intentionem S. Pontificis. Quoad Missam autem requiritur, ut pro privilegio locali tum personali fruendo celebretur *de Requie* diebus *non impeditis* i. e. permissis a Rubricis² aut per indultum obtentum³—et quidem in paramentis *nigri* coloris (*violacei* solum die 2 Nov., si eo die SSimum publicæ adorationi expositum est).⁴

Diebus vero *impeditis* quoad Missas privatas sufficit Missam de die aut votivam celebrare,⁵ nisi adsit obligatio celebrationem transferendi ad diem non impeditum *ejusdem* hebdomadis. Hac obligatione Missæ celebrationem transferendi in dies non impeditos, *quatenus in eadem* hebdomade occurrunt, tenetur qui fruitur privilegio *personali* pro tribus vel quatuor Missis in singulis hebdomadibus,⁶ non autem qui fruitur quotidiano. Nec adest hæc obligatio in privilegio locali, nec si indulgetur, ut in duplicibus Missa de Requiem bis vel ter per hebdomadam cantetur.⁷ Quoad dies qui impediti sunt per ritum aut relationem ad diem obitus, conferantur Rubricistæ.⁸

§ 2. DE FACULTATE PRÆSENTIS ARTICULI.

156.—Explicatio.

Vi hujus Art. Episcopi nostri et Sacerdotes idonei, qui in eorum Diœcesi laborant, ex eorum communicatione, I. *altari*

¹ Decr. n. 272. Resp. S. C. Ind. 3 Dec. 1892 ap. *N. R. Th.* xxv. 264.

² Decr. n. 281 ad 2 et 3, n. 339 ad 1 et 2.

³ Decr. n. 402 ad 2.

⁴ S. R. C. (23) 27 Jul. 1868 ap. Gard. n. 5403.

⁵ Decr. n. 218 ad 5, 233 ad 2, 404.

⁶ Decr. n. 281, 339, 402.

⁷ S. R. C. 15 Apr. 1880 ap. *Acta S. Sed.* xxi. 627. Ber. ed. 10 p. 427.

⁸ Schober S. Alph. de Cærem. Miss. *App.* iv., cap. 3-5; Wapelhorst n. 31 seq.

privilegiato personali gaudent singulis *feriis secundis*, II. si *Missæ lecta* de Requite non impeditur ob occurrenceam Officii ix lectionum ritus duplicis majoris vel duplicis primæ seu secundæ classis, aut per festum de præcepto servandum aut per vigiliam, feriam vel octavam privilegiatam; feria autem secunda ita impedita, privilegio frui possunt *feria tertia*. Si vero hæc quoque ita impedita est, III. "per celebrationem Missarum de festo occurrenti animabus in purgatorio detentis suffragari potest iisdem indulgentiis, perinde ac si essent celebratæ Missæ de Requite in formam privilegiorum."

Hunc esse genuinum sensum hujusce facultatis, patet ex variis declarationibus S. Sedis, sc. **a.** per verba: "celebrandi Missam de Requite . . . et liberandi animas" etc. intelligi privilegium altaris, docuit S. C. de Prop. F. 23 Martii 1844¹ ad iii.;—**b.** sub diebus "impeditis Officio ix lectionum"—dies supradictos tantum intelligi, non autem duplex minus declaravit S. R. C. 4 Sept. 1875;²—**c.** utraque die impedita privilegium acquiri per Missam diei, explicavit S. C. de P. Fide l. c. ad ii.—Difficultatem quoad duplex minus parere posset quod in Resp. S. C. de P. F. 27 Sept. 1843 ap. *Coll. Prop.* n. 911, legitur: "An per Officium novem lectionum, de quo agitur in facultate n. 20, intelligatur Officium duplex vel etiam Officium semiduplex?" ad quod eadem S. C. resp.: "Intelligitur Officium duplex; Officium vero semiduplex non nisi iis diebus quibus juxta Rubricas Missæ defunctorum celebrari non possunt."—At difficultas evanescit consideranti, responsum datum fuisse juxta quæsitum, in quo de ritu et *qualitate* festorum duplicium nullus fuit sermo.—Itaque feria secunda et hac impedita, feria tertia in duplici minori Missa de Requite *legi* potest.

NOTA 1. Facultatem "concedendi Indultum personale perpetuum altaris privilegiati ter in hebdomada, Presbyteris qui præfatum Indultum erunt petitori, ea tamen conditione, ut intuitu hujus privilegii nihil omnino præter consuetam eleemosynam percipiant,"—habet etiam noster Excellimus D. *Delegatus Apostolicus* perdurante ejus commoratione in Stat. Foed. Am. Sept.

NOTA 2. De indulto altaris privilegiati *localis* confer infra Form. C. Art. 8.

¹ *Coll. Miss.* n. 661. *Coll. Prop.* n. 1128.

² Gard. n. 5629; Wapelh. n. 33.

ARTICULUS XXI.

"TENENDI ET LEGENDI, NON TAMEN ALIIS CONCEDENDI, PRÆTERQUAM, AD TEMPUS TAMEN, IIS SACERDOTIBUS, QUOS PRÆCIPUE IDONEOS ATQUE HONESTOS ESSE SCIAT, LIBROS PROHIBITOS, EXCEPTIS OPERIBUS DUPUY, VOLNEY, M. REGHELLINI, PIGAULT-LEBRUN, DE POTTER, BENTHAM, J. A. DULAURE, *FÊTES ET COURTISANES DE LA GRÈCE*, *NOVELLE DI CASTI*, ET ALIIS OPERIBUS DE OBSCÆNIS ET CONTRA RELIGIONEM EX PROFESSO TRACTANTIBUS."¹

(F. III. a. 2; F. VI. a. 2; F. X. a. 2. Cfr. F. IV. a. 24.)

157.—Explicatio.

Limites igitur *hujus* præcise facultatis hi sunt:

I. Concedi non potest laicis nec clericis, qui non sunt sacerdotes; dicitur enim in facultate: *non tamen aliis concedendi, præterquam . . . sacerdotibus*.—Quoad laicos recurrendum ad Form. C. Art. 2.

II. Nec Sacerdotibus eam concedere, nec sibi eam sumere potest Episcopus, si agatur **a.** de libris, quorum auctores supra recensentur, aut **b.** qui *de obscænis* vel **c.** *contra Religionem ex professo* conscripti sunt.

Ad **b.** Libri *ex professo obscæni* in hac facultate eodem sensu veniunt, quo in septima Regula Indicis: intelliguntur, scilicet, "libri, qui res lascivas seu obscænas *ex professo* tractant, narrant aut docent." *Ex professo* i. e. non sufficit librum continere unum pluresve locos obscænos, sed oportet præterea ut directe (saltem implicite) ac in aliqua sui parte notabili (non in parva sui parte) morum honestatem laceat.

Ad **c.** Eodem sensu intelligendum est illud *ex professo* relate ad libros contra Religionem tractantes.

Dicitur porro: *contra Religionem* i. e. contra totam Religionem. Non sufficit igitur, ut liber totam Religionem revelatam impugnet, sed necesse est, ut etiam contra Religionem naturalem conscriptus sit; nam si auctor sarta tecta servat fundamenta Religionis naturalis, opus ejus, licet Christianæ Religionis subversivum, Episcopo et ab Episcopo permitti poterit.

¹ Ita ab. anno 1842. Cfr. *Zeitschr. f. k. Theol.* 1891, pag. 555.